

Inleiding :

Reizen naar Peru is zoals binnenstappen in een pas ontdekte schatkamer. De Inca's bouwden hier hun luisterrijke steden en oninneembare vestingen met nooit geëvenaard meesterschap. Toch duurde het Inca-rijk amper honderd jaar en vormde het in feite vooral de kroon op het werk van vele voorgaande culturen. Waarschijnlijk trokken de eerste jagers en verzamelaars al zo'n twintig duizend jaar geleden door het gebied, maar de eerste sporen van menselijk leven die in Peru gevonden zijn dateren van ongeveer elfduizend jaar geleden.

Omdat de Andes beschavingen geen schrift kenden, lieten ze geen teksten na. Archeologisch onderzoek is daarom de vaak enige manier om antwoorden te krijgen op vragen over de **Inca en vroegere Andes beschavingen**. Alles wat we willen weten zal uit de grond moeten komen.

Peru is echter veel meer dan alleen maar een architectonisch en archeologisch juweel. Met de besneeuwde kraters van de Andes als achtergrond gaan we op zoek naar de bewoners van deze onherbergzame hoogvlakte. Achter elke bocht in de weg wachten nieuwe verrassingen: uitgestrekte vlakten waarop lama's en vicuna's vredig grazen, ongerepte valleien en steile canyons. In dit natuurgeweld liggen pittoreske dorpjes. De uiterst vriendelijke bevolking in kleurrijke klederdracht handhaaft de eeuwenoude traditionele levenswijze.

Peru :

Peru is met een oppervlakte van ongeveer 1,3 miljoen km² op Brazilië en Argentinië na het grootste land van Zuid-Amerika. Wat overeenkomt met 42x de oppervlakte van België. 42 000 km² is natuurgebied dat door de staat wordt beschermd.

Peru heeft als enig Latijns-Amerikaans land alle 3 klassieke landschapsvormen van dit subcontinent : oerwoud, kustgebied en gebergte. Ondanks dat de Amazone laagvlakte 60 % van de oppervlakte bedraagt, woont er slechts 10% van de bevolking. In de Amazone heerst er een tropisch klimaat met 200 regendagen per jaar. Maar wel goed voor olie en gas industrie, ontginning van koper, ijzererts, zink, lood, zilver en goud maar laten we vooral niet vergeten : de illegale cocaplantages. Men vermoedt dat 60% van de coca-wereldooft uit Peru afkomstig is.

In de woestijnachtige kuststrook langs de Stille Oceaan en in de grote steden wonen dan weer 52 % van de bevolking, terwijl het slechts 11 % van de oppervlakte van Peru vertegenwoordigd. In totaal leven er in Peru zo'n 27 miljoen inwoners.

De Peruaanse bevolking is de laatste 50 jaar explosief gegroeid. Hoewel Peru ongeveer 40 keer groter is dan België en de bevolking maar 2 1/2 keer zo veel, zijn de boeren niet in staat voldoende voedsel te verbouwen om alle Peruanen te voeden.

Omdat het land erg uitgestrekt is moeten we regelmatig gebruik maken van het vliegtuig om toch voldoende plaatsen in het land te bezoeken.

Dag 1 : Brussel – Amsterdam – Lima

In de vroege ochtend bijeenkomst in de luchthaven van Brussel Nationaal voor vertrek per lijnvlucht van KLM, naar **Amsterdam**. Aansluitend nemen we de rechtstreekse lijnvlucht van KLM naar **Lima**. Dranken en maaltijden aan boord zijn inbegrepen. 's Avonds aankomst op de internationale luchthaven 'Jorge Chavez' te Lima. Aansluitend transfer naar het LOS DELFINES hotel. overnachting.

Dag 2 : Lima – Chiclayo - Trujillo :

2 KLM-Vliegtuig pannes (één al in Brussel, en een ander op Bonair) zorgen voor een zo grote vertraging dat de overnachting geminimaliseerd wordt tot 2 uurtjes en we zonder echt te hebben geslapen al weer op het vliegtuig stappen. Met een binnenlandse vlucht (om 7uur s'morgens) naar Chiclayo overbruggen we wederom 780km.

Chiclayo, is gelegen aan de noordkust. Vrij snel al na aankomst in Chiclayo bezoeken we de recent ontdekte graftombe van de **koning van Sipan**.

De Mochica, die de meest ontwikkelde beschaving hadden voor de opkomst van de Incabeschaving, begroeven hier hun leiders tezamen met geliefden en slaven. De Mochica's verdween echter rond 800 na Chr. mogelijk door El Niño, die overstromingen veroorzaakte en zorgde voor een magere visvangst.

Een intensieve landbouw stond, samen met de omvangrijke visserij, aan de basis van de bestuurlijke, economische en ceremoniële centra, met grote adobe piramides, welvarende elites en tarijke gespecialiseerde ambachtslieden.

Om de droge noordkust in cultuur te kunnen brengen, bouwden de Mochica's aquaducten om het water uit de bergen te kunnen gebruiken voor irrigatie. Ze bemesten het land verder nog met zeevogelmest. Ze hieven belastingen, en bouwden wegen die tot ver in de Inca-tijd gebruikt werden.

In de omgeving van de tweelingpiramides van Sipan, zijn 5 waardevolle 2000 jaar oude koningsgraven gevonden. In het graf van **El Señor de Sipan** is een Mochicapriester/vorst (in een houten kist) gevonden met gouden oorsieraden, een gouden borstplaat met verder nog 3 mannen, 3 vrouwen, een kind en een hond elk in een kist van gevlochten riet.

In een ander graf lag een sjamaan met een lama en een hond.

Een museum toont de opgravingswerkzaamheden en de vondsten bij Sipan.

De rouwende onderdanen brachten hun kostbaarste bezittingen om bijgezet te worden in de graven. De overleden vorst moest immers op waardige wijze zijn leven in het hiernamaals kunnen voortzetten. De opgravingen, die aanvingen in 1987 en nog steeds voortgaan, staan wereldwijd bekend als de grootste archeologische ontdekking sinds Toetanchamon. Tot nog toe werden er aardewerken voorwerpen en kledingstukken, maar vooral gouden, zilveren en koperen voorwerpen in onvoorstelbare getale opgegraven.

Aansluitend bezoeken we het '**Muso Tumbas Reales**' museum. Er mocht echter niet worden gefilmd.

Lunch in een lokaal restaurant.

De bus brengt ons vervolgens via een rit door de woestijn naar **Trujillo**.

De bergketens van de Andes laten slechts een smalle kuststrook over van 50 tot 80 km breed. In Peru heerst in deze kuststrook een woestijnklimaat. Het regent er zelden tot nooit. Laaghangende bewolking zorgt in de winter (nu dus) voor de toevoer van vochtige lucht waarvan tegen de berghellingen een aparte vegetatie leeft : de lomas. De enige watertoevoer loopt via talrijke rivieren die vanuit de Andes door het kustgebied naar de zee stromen. De valleien die door de rivieren gecreeërd worden, vormen aantrekkelijke oases in deze kustwoestijn.

Maar de woestijn wordt ook gebruikt als vuilnisbelt. Tegen betaling kan men er zijn vuilnis kwijt en de eigenaars verdienen zo makkelijk geld. Van goed beheer kan je moeilijk spreken, alles vliegt maar wat in het rond.

Uiteindelijk strekken we nog even de benen in "**Pacas Mayo**" direct aan de zee gelegen. Veel toeristen waren ze er niet gewoon. Wij waren voor de afwisseling de attractie.

Uiteindelijk bereiken we dan toch Trujillo, een mooie koloniale stad aan de kust. Het is de 3de grootste stad van Peru na Lima en Arequipa met een slordige 700 000 inwoners. Overnachting in het stijlvolle LIBERTADOR hotel.

Dag 3 : Trujillo & omgeving

Op het grote, met hoge palmen en de voor Peru zo typische witgekalkte stenen banken opgesierde **Plaza de Armas** (wapenplein) herrinnert een standbeeld aan de helden van de Peruaanse onafhankelijkheid. Verder is er de **Kathedraal** (uit 1647) het bisschoppelijk paleis (uit 1616) en een half huizenblok verder staat een van de mooiste koloniale huizen van de stad. De **Casa Orbegoso**, met waardevolle meubels uit de koloniale tijd en schilderijtentoonstellingen. Verder is er nog een opvallend bouwwerk in het okergeel : **Casa Barcamonte** uit ook al uit de koloniale tijd. Ons hotel Libertador is pas van de 20ste eeuw.

Maar we moeten verder, om de nodige cultuur op te snuiven. We doen een uitstap naar de **Huacas del Sol y de la Luna** (tempel van de zon en de maan) een indrukwekkende adobepiramide gebouwd door de Mochica (pre-Inca) en later eveneens uitgebreid door de Chimu.

De piramides onlenen hun naam aan de verhoudingen die net als in Teotihuacan bij Mexico City aan de zon en de maan herinneren. De huidige ruïnestad 9 km ten zuidoosten van Trujillo werd waarschijnlijk rond 500 na Chr. door de Mochica's gebouwd.

De **piramide van de Zon**, de grootste van de 2 had oorspronkelijk een oppervlak van 280 bij 136 meter, en was ruim 50meter hoog, opgebouwd uit meer dan 50 miljoen zongedroogde lemen bakstenen, adobeblokken genoemd. Deze uit klei vervaardigde bouwstenen vormen tot vandaag de dag het belangrijkste bouwmiddel van de bewoners.

De **tempel van de Maan** meet slechts 80 bij 42 m breed en 20 m hoog, hier begroeven de Mochica's en de Chimu's vermoedelijk een deel van hun doden. Kleurrijke halfreliëfs van leem getuigen van grote artistieke vaardigheden lang voor de verovering door de Inca's ! Maar veel restauratie wordt er niet uitgevoerd, zodat enkele borden met tekeningen van hoe het moet geweest zijn een veel beter beeld geven van de tijd van toen.

De bekendheid hebben de Moche ook vooral te danken aan de duizenden keramische voorwerpen die ze hebben nagelaten, vooral kruiken met beugeltuithandvatten. De keramiek is bijzonder gedetailleerd bewerkt, de afbeeldingen zijn zeer realistisch en makkelijk te begrijpen. De vaten krijgen vaak de vorm van menselijke gedaanten; dat van een ware portretkunst gesproken kan worden.

Op een drafje lopen we nog even binnen bij een andere pre-inca tempel van **Huaca Arco Iris** of **Huaca del Dragon** met tal van lemen reliëfs van draken en duizendpoten die de tempel zijn naam gaven. Deze vroegere heilige tempel van de Chimu's ligt aan de noordelijke rand van Trujillo, aan de weg naar Chiclayo.

We maken er ook kennis met een vreemdsoortige hond : een pre-inca hond.

We nemen de lunch in een lokaal restaurant te **Huanchaco**, Huanchaco International Hotel uitgebaad door een belg, de heer José Gariel Simons.

Huanchaco zelf, is een schilderachtig vissersdorpje 15 km ten noorden van Trujillo. Zoals hun voorouders 1500 jaar geleden ook al deden, berijden de vissers hier als ervaren surfers hun sigaarvormige scheepjes, vervaardigd uit totorariet.

Na de middag bezoeken we **Chan Chan**, hoofdstad van het Chimurijk. Toen deze immense pre-Incastad stad, volledig opgetrokken uit de zon gebakken klei, vijf eeuwen geleden door de Spanjaarden werd ontdekt, was ze waarschijnlijk de grootste adobestad ter wereld. Met maar liefst een oppervlakte van 20 km². Haar twaalf citadellen worden omgeven door een massieve wal. Het moet zowat 1200 na Chr geweest zijn toen de Chimu's hier hun hoofdstad bouwden voor zo'n 60 000 inwoners.

De Chimu-indianen veranderden door middel van een vernuftig irrigatiesysteem het barre woestijnlandschap in vruchtbare akkers. Toen na een lange belegering de aquaducten door de Inca's werden gesaboteerd, waren de moedige Chimu's verplicht hun vesting te verlaten, wegens dorst en zich uiteindelijk over te geven. De nu verlaten wallen, versierd met bas-reliefs van dieren en symbolen, zijn de stille getuigen van de strijd van dit moedig volk tegen mens en natuur.

Verder terug naar Trujillo. Waar op zaterdag avond men trouwt in de kerk, het lijkt wel aan de lopende band. Er is eigenlijk geen klein verkeer te zien in en om het plein, alleen ongelooflijk veel taxi's. Deze avond ook veel gebruikt door de pas gehuwden.

We avondmalen en overnachten terug in ons hotel in Trujillo.

Dag 4 : Trujillo – Sechin -Huaraz

Na een vroeg ontbijt rijden we om 6:30u met de bus naar **Huaraz**. We doorkruisen de mooiste valleien van de noordelijke woestijnkust.

In dit desolate landschap aan de oever van de Sechínrivier liggen de perfect bewaarde resten van de "**Ruinas de Sechín**". Een opgraving die vermoedelijk zo'n 3600 jaar oud is. Huizen en tempels van adobe, massieve monolieten met mensen- en dieren figuren in halfreliëf en fraaie fresco's getuigen van belangrijke historische gebeurtenissen in Sechin. Hoewel de voorstellingen op deze monolieten aanvankelijk doen denken aan barbaarse gevechtstaferelen, is de Sechin-tempel de manifestatie van de toen reeds gekende en perfect toegepaste Andeswetenschap. De Oude Peruanen begrepen het universum en zij waren in staat deze kennis toe te passen in de landbouw. De voorstellingen op de Sechín-monolieten zoals de perfect op elkaar gestapelde hoofden, armen en ogen vormen een belangrijk onderdeel van een tot op heden weinig gekend tekenschrift. Een tekenschrift was immers ook bij hun noorderburen, de Mayas gekend. De perfecte ligging van de tempel tegenover de winter- en zomerzonnewende, geeft aan het geheel een opvallend wiskundig-kosmisch karakter.

We nemen een vroeg middagmaal in een lokaal restaurant "**Las Aldas**", uniek gelegen aan de Stille Oceaan, uitgebouwd door mensen die de drukte van de hoofdstad Lima zijn ontvlucht. Aan de **Pan American Highway** aan km paal 345 in **Playa La Gramita** te **Casma**.

We vervolgen verder de Pan American Highway, waar langs de weg de woestijn vruchtbaar is gemaakt. Men verbouwd er suikerriet maar ook asperges, vooral een luxe groente en bestemd voor de uitvoer.

Voor de vele mist, is het amazonewoud verantwoordelijk.

De cite in **Paramonga** doen we niet echt aan, we strekken er even de benen en zien hoe de boeren nog op de oude manier hun land bemesten. Het is een oude Chimu –tempel van adobe die de Chimu's als vestiging of als zonnetempel gebruikten.

Langzamerhand verlaten we de barre vlakte, en rijden het Andesgebergte binnen. Onze eerste test om te zien of hoogte ziekte een probleem wordt gedurende de reis. Op zeer korte tijd gaan we van zeeniveau tot een 4000meter.

We hadden vooraf in het restaurant op de middag al "mete de coca" of **cocathee** gedronken. Deze thee heeft een gunstige uitwerking op verschijnselen als hoofdpijn, kortademigheid en duizeligheid die optreden als gevolg van "soroche" of **hoogteziekte**. Het is niet iets om te onderschatten: het is een vorm van oedeem, veroorzaakt door tekort aan vocht. Het kan blijvende hersen- of longbeschadiging opleveren en zelfs de dood tot gevolg hebben

Om in deze traditionele behoeften van de coca te voorzien is het in Peru toegestaan om de cocaplant te telen. Maar ook op grote schaal wordt echter het verdovende middel cocaïne uit de plant gefabriceerd. De bevolking kauwd op de cocablaadjes om vermoeidheid en hongergevoel tegen te gaan.

De Andes bestaat hier in feite uit 2 indukwekkende evenwijdig aan elkaar lopende bergketens, de oostelijke cordillera, ofwel de "**Cordillera Blanca**", en de westelijke cordillera de "**Cordillera Negra**", het zwarte gebergte.

We trekken de Cordillera Negra over. Een heel eenzaam gebied, vol hoge bergen, diepe kloven, rivieren, scherpe bochten, tunnels en al het andere dat je je voorstelt bij een rit door de Andes. Het hoogste punt bereiken we in Conoxetsja zo'n 4100m.

De 'witte' cordillera dankt haar naam aan het feit dat de meeste bergtoppen, met name die ten oosten van Lima, eeuwig besneeuwd zijn. Vanwege de warme passaatwinden die vanuit het Amazonegebied waaien, valt in de westelijke cordillera relatief minder sneeuw. Tussen de beide cordillera's ligt het hoogland, dat vaak niet breder dan 100 km is. In Peru noemt men dit de Altiplano. Slecht 2 maanden per jaar is er hier open weer, en dat het hier koud is, dat spreekt toch vanzelf.

We dalen verder af naar Huaraz.

Gelegen in wat men het "Peruaans Zwitserland" noemt, op 2900m boven de zeespiegel. Avondmaal in een lokaal restaurant en we kunnen proberen te wenen aan de hoogte.

Overnachting in het ANDINO hotel.

Dag 5 : Huaraz – Chavin De Huantar - Huaraz

Vanuit de kamer van het hotel is het Andes gebergte duidelijk zichtbaar, met de **Huascarán**, de hoogste berg van de "Cordillera Blanca", 6768 meter hoog. Meteen ook de hoogste berg van Peru.

Huaraz met zo'n 100 000 inwoners is vanwege de redelijk goede ligging geschikt als een soort basiskamp in de Cordillera Blanca en terfpoint bij uitstek van bergbeklimmers in Peru. Niet zonder gevaren trouwens, regelmatig verongelukken er bergbeklimmers.

Vanuit Huaraz maken we een dagtocht naar het tempelcomplex van **Chavin de Huantar**, dwars door de Andes. De tocht zelf was al even fascinerend. Het was een van de mooiste tochten die we in Peru gemaakt hebben.

Eerst genieten we van de Cordillera Blanca in zijn volle glorie.

Er stonden hier en daar wat hutjes, een onbeschrijflijke armoede. Electriciteit was hier nog niet aangelegd en water kwam kennelijk uit beekjes bij de hutjes. De hutten, die bewoond worden, bestaan uit een paar lagen stenen met daarover een rietmat gespannen, met hun kudde alpaca's nooit ver uit de buurt. Wat we hier zagen, behoorde wel tot het allerarmste wat we in Peru gezien hebben.

Nog even houden we halt aan **het Querocochameer**. Erg idilisch maar ook erg koud vanwege een strakke wind..

Chavin ligt op ruim vier uur rijden van Huaraz, terwijl de afstand toch maar op 110km is. Het tempo werd enigszins gedrukt door de staat van de weg, die steeds slechter werd.

Het eerste deel van de tocht reden we over een geasfalteerde weg, maar op een gegeven moment hield dat op. De weg steeg, met als hoogtepunt een smalle, ruw in de rotsen uitgehakte tunnel, op ca 4500 meter hoogte.

De tunnel zelf werd pas opengesteld om 12u s'middags. Het was dus nog even wachten.

Aan de andere kant van de tunnel stond een enorm Christusbeeld, dat uitkeek over een vallei. De vallei, op zo'n 4300 meter hoogte, was bewoond.

De weg was vanaf dan uitzonderlijk slecht, met veel kuilen en gaten. Het was soms goed vasthouden in de bus, om niet te worden gelanceerd. De weg was nog niet geëgaliseerd noch waren gevaarlijke plaatsen beveiligd, zoals voor de tunnel wel gebeurd was. Al te zeer naar beneden kijken moest je dan ook niet doen, het was niet uitzonderlijk een honderden meters diepe afgrond naast je te zien. Bochten in dit gedeelte van de weg staan bekend als "**Curva del Diablo**" of "Salvate Si Puedes" (wat zoveel betekend als = red jezelf als je dat kunt), wat wel een aardig idee van de situatie geeft.

Helemaal door elkaar geschut komen we aan in Chavin en nemen er in een lokaal restaurant de lunch.

In de namiddag bezoeken we het tempelcomplex van **Chavin de Huantar**, zo'n 7 ha groot ruïnecomplex op 3200 m hoogte, waarvan de oudste delen uit minstens 800 vC dateren. Delen ervan zijn inmiddels opgegraven, maar je kunt zien dat er nog veel werk te doen valt. Over de Chavincultuur is niet veel bekend, maar aangenomen wordt dat de cultuur heel verbreid geweest moet zijn. Het is mogelijk dat het complex bij Chavin fungeerde als centraal heiligdom voor een groot deel van Peru.

Op het heilig plein kwamen priesters en pelgrims bijeen voor gemeenschappelijke culten en rituelen. De traptreden aan de zijkanten van het plein – een soort toeschouwertribune – waren wel 9m breed. De priesters lieten de duizenden kilo's zware granieten blokken uit steengroeven tot 40 km ver aanvoeren. De bouwmeesters hielden ook rekening met de regentijd in de bergen. Het regenwater kon door aangelegde kanalen naar de Rio Mosna wegstromen zonder het heiligplein te overspoelen.

Chavin is vooral bekend door het onderaardse gangenstelsel. Een zaklantaarn is daarbij overigens wel handig, hoewel er verlichting aangebracht is. Er waren heel veel gangen. Er lagen veel losse koppen, die indertijd in de wanden gezeten moeten hebben. Dergelijke koppen waren bovenin de ondergrondse gangen bevestigd; vermoedelijk dienden ze om indringers angst aan te jagen. De koppen hebben de omvang van een mensenhoofd. De gangen bezitten, voor die tijd, een ongekend geavanceerd ventilatiesysteem, de lucht in de gangen was inderdaad uitstekend.

In het centrum, temidden granieten rotsen, onder de grond, in het gangenstelsel, bevindt zich een de meest bijzondere steen van Chavin : **El Lanzon**. Een 4 meter hoge granieten monoliet met een vermenschlijkte god die zijn muil met vlijmscherpe hoektanden opensperst, het belangrijkste afgodsbeeld. Heel het complex is er gewoon rond gebouwd.

De gangen kunnen overigens de oorzaak worden van de ondergang van Chavin. Bij de bevrijding van de gijzelaars uit de Japanse ambassade in Lima, een aantal jaren geleden, werd gebruik gemaakt van ondergrondse gangen, waardoor de operatie de naam "Chavin" kreeg. Daardoor heeft de terreurorganisatie, die voor de gijzeling verantwoordelijk was, gezworen het complex van Chavin de Huantar uit wraak te zullen opblazen.

In het museum vind je nog tal van opgegraven voorwerpen terug. Maar je moet toch enorm veel verbeelding hebben om te kunnen bedenken hoe het er uiteindelijk heeft uitgezien.

Er rest ons nog alleen dezelfde weg terug langs veel kuilen en gaten, bochten en afgronden, en dit vooral in het donker, want om 6:30 is het hier al pikdonker.

Dag 6 : Huarz - Lima

Na het ontbijt gaan we met de bus naar Lima. Omgeven door de vele bergtoppen van de Cordillera Blanca dalen we geleidelijk af naar de kust. We genieten van de landschappen die ons na elke bocht weer weten te verrassen, en maken ook af en toe een stop.

In de vallei naar de kust begint de mist al op te komen die steeds aan de kust aanwezig is in juli en augustus, de wintermaanden. Middag malen doen we in **Barranca**. Als voorgerecht is er Paula Causa

Naarmate we de woestijnkust naderen, wordt het landschap droger en desolater.

Langs de kust loopt ook een breuklijn in de aardkorst. Hier treden dan ook regelmatig zware aardbevingen op, waarmee zelfs de Inca's rekening hielden in hun bouwwijze.

Maar wanneer het epicentrum van de aardbevingen in de Stille Oceaan ligt (het geen vroeger regelmatig het geval was) vormen de vloedgolven en orcanen het grote gevaar. El Ninio heeft al meermaals voor de nodige verwoesting gezorgd.

De migratie van het platteland leidt tot krottenwijken aan de rand van de grote steden en dus ook **Lima**.

De bevolking van de hoofstedelijke agglomeratie Lima kan alleen maar geschat worden. Afhankelijk van de bron variëren de aantallen tussen 5 en 10 miljoen. Ieder jaar trekken er meer dan 100 000 naar de stad en zorgen op die manier voor een razendsnelle groei van de **slums**, die zich steeds verder uitbreiden in de woestijn.

Het aandeel van de stedelijke bevolking op het totale inwonersaantal is met 72% even hoog als in Australië. Dit zeer hoog percentage werd veroorzaakt door de trek naar de stad om economische motieven, maar ook door de jarenlange terreur van het **Lichtend Pad** in het centrale hoogland bij Ayacucho, waardoor de mensen massaal naar de kuststeden trokken.

De chaotische architectuur, het drukke verkeer en de grote armoede, maar vooral ook de grauwe laaghangende bewolking en de luchtvervuiling in de wintermaanden (nu dus) doen soms deprimerend aan.

Lima produceert ¾ van alle consumptiegoederen, gebruikt 75 procent van de elektriciteit, herbergt 2/3 van alle arbeidsplaatsen in de banksector, evenals 2 van elke 3 dokters en de helft van het aantal ziekenhuisbedden.

Voor het buitenland is Lima Peru en voor de vele Limenos is het niet anders. Ze komen zelden of nooit de stad uit.

Bij aankomst te Lima worden we overgebracht naar het LOS DELFINES hotel.

Dag 7 : Lima (stad)

Na het ontbijt bezoeken we het historisch centrum van Lima, gesticht in 1535 door **Francisco Pizarro**.

De stad ligt weliswaar in de tropen, maar heeft alleen gedurende de zomer 3 tot 4 maanden zwoel-hete dagen. Door de ligging aan de Stille Oceaan wordt in de wintermaanden van mei tot november langs de kust echter in ieder geval 'smorgens nogal grauw. Door het koude zeewater van de **Humboldt-golfstroom** koelt de lucht boven zee zo sterk af dat de vochtigheid daarin condenseert. Uit dichte, grijze mistwolken valt de beruchte motregen. Deze door inversie gekenmerkte weergesteldheid, die lang kan aanhouden, zorgt voor de nodige smog waardoor de hoofdstad Lima een nogal sombere aanblik krijgt.

De steden die de Spanjaarden in Latijns-Amerika, hebben gesticht mochten beslist niet het nauwe en onoverzichtelijke karakter van de middeleeuwse Spaanse steden hebben. Daarom lieten de stedenbouwers de straten in de nieuwe steden van het Peruaanse vice-koninkrijk met de lineaal ontwerpen. De straten liepen rechthoekig, de huizenblokken waren grotendeels even groot en rechthoekig. In het eveneens rechthoekige centrum, aan het **Plaza Mayor**, liggen de kerk, het stadhuis, het gouverneurspaleis en andere openbare gebouwen.

Het Plaza Mayor, het voormalige Plaza de Armas, vormt het historische hart van de stad. Hier eindigden de schitterende processies. Hier werden de hoofden van onthoofde opstandelingen getoond en stak men de brandstapels van de inquisitie aan.

Rond het plein staan verschillende bezienswaardige koloniale gebouwen : de **Kathedraal**, het **Aardsbisschoppelijk paleis**, het **Regeringspaleis** en het **Stadhuis**.

Er zijn weinig bedelaars in het centrum van Lima; een paar jaar geleden is daar een eind aangemaakt. Er zijn toen ook programma's opgezet om straatkinderen te scholen.

We wandelen door de typische straatjes en bezoeken de indrukwekkende kathedraal. Pizarro heeft de plaats van de Kathedraal bepaald en ligt er begraven, de conquistador van Peru.

Het interieur van dit in 1996 gerestaureerde renaissancebouwwerk maakt een zeer kleurrijke indruk. Zowel het hoofdaltaar als de vele zijaltaren zijn overladen met zilverwerk. De muren zijn gedeeltelijk versierd met mozaïken, die het wapen van de stad Lima en van Pizarro voorstellen.

De buitenkant van de Kathedraal is okergeel, een van de koloniale kleuren waarin veel gebouwen van Lima geschilderd zijn

1 op de 2 auto's is een lege taxi. Om de aandacht van de potentiële klant te trekken, wordt er stevig op losgetoeterd, wat dus een enorme kakafonie oplevert.

We stuiten op de **Monasterio de San Francisco**, toevallig ?

Het religieuze bouwwerk werd in 1546 door de franciscanen gesticht. Tegenwoordig staat het op de Unescolijst van cultureel erfgoed. Maar er was te veel volk om de kerk te kunnen bezoeken.

Om 12 uur is de **Wisseling van de Wacht**, een nogal langdradige folkloristische procedure, waarbij besnorde mannen in paarsrode laat-19e eeuwse uniformen heen en weer paraderen en op trambones blazen. Het **Huzarenregiment van Junin**. Het geheel speelt zich af op het met een traliewerk omgeven plein voor het presidentiële paleis.

Lunch in een lokaal restaurant : **El Hawaiano**. Met het langste (internationaal) buffet van Peru. Toch best eerst reserveren.

Na de lunch bezoeken we het **Archeologisch museum** in de wijk **Pueblo Libre**. Eén van de 43 districten in Lima (waarvan **Miraflores** en **Santa Rosa** de bekendste zijn (?))

Duizenden museumstukken uit alle millennia van de Peruaanse geschiedenis bewijzen dat Peru al sinds mensenheugenis bewoond is geweest. Het museum van antropologie en archeologie toont rotstekeningen uit de Chavincultuur, prachtige keramiek uit de Mochica- en de Chimucultuur, de edelste stoffen uit de Paracascultuur en vakkundig uitgevoerde schedelboringen uit de tijd van voor de Inca's.

Overnachting in het hotel.

Dag 8 : Lima – Arequipa - Colcavallei

Na een vroeg ontbijt, (we moesten om 3:30u opstaan) vliegen we door naar **Arequipa**, 'de witte stad' genoemd, naar het fonkelend witte vulkanisch sillargesteen waaruit de meeste gebouwen zijn opgetrokken. Wanneer we Arequipa bereiken, bevinden we ons op een hoogte van 2350m. Dit is de grens tussen de kuststreek en het gebergte. Hierdoor kent 'de stad van de eeuwige lente' het ganse jaar door een ideaal klimaat.

Als een oase sluimert ze vredig aan de voet van drie vulkanen waarvan de toppen steeds met sneeuw zijn bedekt. (**El Misti**, - de heer - 5822m, **Chachani** – de verloofde - 6075m en de **Pichu Picchu** –de top van de bergtop - 5669m, zo genoemd door zijn scherpe punt) Na aankomst te Arequipa laten we de nodige bagage achter in een hotel en begint (met wat handbagage dan) de spectaculaire tocht naar de Colcavallei.

De weg klimt omhoog langs de **Nevada Chachani**, een kurkdroge steenwoestijn en de vulkaan El Misti, waarvan de torenhoge pieken de skyline van Arequipa bepalen,

Soms is er wat oponthoud door wegen werken,

Al enkele **vicuna**'s.

Na een lange tijd passeren we een prachtig vulkanisch gebied en het nationale park **Pampas de Cañihuas**, waar vele **lama**'s en **alpaca**'s grazen. Deze enorme hoogvlakte ligt op meer dan 3800 meter en het zicht is er spectaculair.

Voorbij het bergdorpje Viscachani op 4150m klimmen we verder tot de weinig begroeide **Altiplano** op 4800 m. De flora beperkt zich tot een soort vlijmscherp helmgras dat 2 cm per jaar groeit en een bruinachtige soort mos dat zich periferisch voortplant. Dit is het enige voedsel voor de weinige dieren die erin slaagden zich aan te passen aan deze hoogte : de vicuña , de alpaca en de lama.

Je lichaam moet zich aanpassen aan het gebrek aan zuurstof op grote hoogte. Zelfs geringe inspanning kan uitputting veroorzaken zonder een gewenningsperiode vooraf. Eenmaal op weg moet je een tempo zien te vinden dat je lichaam aankan, ook al betekent dit heel, heel langzaam lopen. Kauwen op cocabladeren of homeopathische cocatabletten slikken kan ademnood en uitputting verminderen.

Voorbij de Altiplano kom je terecht in een dal waar je via een spectaculaire afdaling in **Chivay** 3650m (slechts 160 km van Arequipa (?)) terecht komt, maar ondanks dat bijna alle toeristen hier overnachten trekken wij toch nog even verder om bijna exclusief en dichterbij **de Colca Valle** te kunnen overnachten.

We nemen onze intrek in het COLCA LODGE hotel, gelegen in de vallei. We nemen er nog een late lunch en verkennen het hotel voor het donker wordt.

Het hotel bezit natuurlijke warmwaterbaden. Het groene, zwavelrijke water werd lang geleden door de Inca's reeds aangewend als geneesmiddel tegen allerlei huidziektes. Via een simpel maar ingenieus kanalenstelsel komt dit water terecht in een aantal zwembaden waar je een heerlijke duik kan nemen in het 38° warme water.

Dag 9 : Colcavallei - Arequipa

De **Colca rivier** kronkelt door een brede vallei met een lappendeken van velden en loopt omhoog naar de terrassen in de heuvels en een steile berg daar ver achter. Even houden we halt in **Yanque**. Er wordt gedanst op het dorpsplein.

We passeren verder de dorpen **Achoma**, **Maca** en **Pincholo**. De vallei wordt smaller, de bergen komen naar voren en hele velden en wegdelen zijn ingestort en in de vallei geschoven.

Bij **Cruz del Condor** (het condorkruis), verzamelen we om de **Condor van de Andes** uit de ravijn te zien opstijgen. We waren er echter niet alleen.

Op het diepste punt is de Colcavallei meer dan 2 keer zo diep dan de Grand Canyon in Amerika. Dat is op het punt waar hij de Colca tussen de **Sanal Yajirhua** (5226m) en de **Cerro Luceria** (4257m) door loopt, op een diepte van 1051m, waardoor de ravijn er 4175m diep is. Over een lengte van 100km zijn de kliffen loodrecht, niet echt een plek om te gaan wandelen.

De Andes condor dan, is zeer zeldzame en staat op de lijst staat van bedreigde diersoorten. Het volwassen dier is met een spanwijdte van meer dan 3m de op één na grootste vogel van de wereld (de albatros is 3,2m). Het verendek van het volwassen dier is pikzwart met een witte tekening op de vleugels en een witte kraag. Jonge dieren zijn donkerbruin. Het mannetje heeft een kenmerkende grijze kam op zijn kop. De Colca vallei is de beste plek om deze dieren te zien. Ze zweven meestal langs de klifwanden, met de uiteinden van hun grote slagpennen gespreid en iets opgekruld. Vaak stijgen ze op bij de Cruz del Condor op de ochtendthemiek. Deze grootste aasvogels ter wereld verlaten vlak voor zonsopgang hun nesten en maken zo gebruik van de stijgende luchtlagen om langzaam omhoog te zweven. Om 8uur was de zon nog achter de bergen, om 8:30 was er al enige termiek en om 9u waren de vogels al gaan vliegen. Pech voor de laatkomers, die zullen hun dagtrip niet beloofd zien.

We nemen nog enige stops om de oneindig mooie Colcavallei te bewonderen met haar ontelbare, vruchtbare terrassen.

Na de lunch in Yanque, vatten we de terugweg aan. De hoge bergpassen leiden ons terug langs de onmetelijke Incaterrassen en meerdere pittoreske indiaanse dorpjes. Maar de weg is erbarmelijk slecht, en als je geen hoofdpijn krijgt van de grote hoogte, dan krijg je die wellicht van het hotsen en botsen van de bus op de locale weg. Goed voor enige uren tandenbijten, iets dat ons nog lang zal bijblijven. Terug in Arequipa nemen we het avondmaal en overnachten in het CABILDO hotel.

Dag 10 : Arequipa - Cuzco

Na een wederom vroeg ontbijt (6u) is er de transfer naar de luchthaven voor een vroege vlucht naar **Cuzco**. Bij aankomst worden we overgebracht naar het zeer centraal gelegen nieuwe NOVOTEL hotel. Aansluitend bezoeken we de voornaamste bezienswaardigheden.

Cuzco was het centrum van het incarijk, een gebied van 1,7 miljoen km². Op zo'n 3330 m hoogte is Cuzco het onbetwiste toeristische centrum van Peru. Vanaf nu zullen we dus meer toeristen tegenkomen.

Eerst doen we **Q'enco-heiligdom** aan. Het kreeg zijn naam vanwege de slangvormige offergod, die de steenhouders van de Inca's in de rotsen hadden gehakt. Misschien goten Incapriesters hier tijdens offerrituelen maïsbiere (chicha), bloed of gewijd water in. Dit 4 km boven Cuzco gelegen cultuuroord met zijn markante steenformatie was misschien een soort amfitheater. De merkwaardige geërodeerde rots doet denken aan blootliggende hersens en was ten tijde van de Chavincultuur wellicht een offerplaats. De 5m hoge kalkstenen rots, waarin u met veel fantasie een poëma kunt herkennen, is bedekt met graveringen. Donkere tunnels met zitnissen, waarin bij voorouderrituelen waarschijnlijk mummies zaten, maken de plaats enigszins geheimzinnig. Volgens de overlevering zou zich in de grot in het binnenste van het rotsmassief het graf van **Pachacutec** bevinden, de eigenlijke stichter van het Incarijk (in 1438) en bouwer van Machu Picchu.

De **ruïnes van Sacsayhuaman** beheersen voor de rest de heuvels rond Cuzco. Dat door Engelssprekende gidsen graag als 'sexy woman' wordt uitgesproken. Er is nu nog maar een kwart van het oorspronkelijk complex te zien. De Spanjaarden haalden de kleinere rotsblokken uit de muren voor de bouw van hun kerken en paleizen in Cuzco. De naam Sacsayhuaman betekent 'koningsadelaar'.

Deze ruïnes zijn niet uit de oudheid. De inca's bouwden dit fort in het begin van de 16de eeuw. De inca beschaving was een relatief recente beschaving, hun suprematie duurde amper 100jaar toen overwonnen de Spanjaarden hen, dat was in 1532. In die 100 jaar breidde hun koninkrijk zich uit tot in het woestijn gebied zelfs tot in Chili en Equador.

De muren die de inca's bouwden waren zo massief, dat de Spanjaarden er nooit in slaagden om ze volledig te slopen. Ze ontwikkelden een systeem om met buitengewone precisie massieve meerhoekige rotsblokken te hakken. Hoewel ze allemaal onregelmatig van vorm waren pasten ze perfect in elkaar. Enorme muren die de aardbevingen in de Andes doorstonden. De zwaarste steen weegt zo'n driehonderd ton, de stenen werden bewerkt tot ze perfect in mekaar pasten, zodat er geen zichtbare voegen zijn. Sacsayhuaman wordt meestal als onderdeel van een vesting geïnterpreteerd, maar waarschijnlijk had het complex eerder een religieuze betekenis. Volgens historici hebben in totaal 30 000 indianen gedurende 7 decennia aan de bouw van het complex gewerkt, en dat wel te verstaan met uitsluitend stenen werktuigen ! De steenblokken, werden in half afgewerkt staat getransporteerd en pas op de plaats van bestemming naar goeddunken definitief bewerkt en op de hoeken afgerond.

Pachacutec heeft dit grootste verdedigingswerk van het Inka-rijk als vesting voor de bescherming van de hoofdstad ontworpen. Het complex bestaat uit 3 reusachtige muren, die dicht achter elkaar op terrassen staan.

De muurgordel omsloot talrijke bouwwerken, waaronder een reusachtige regenput met een waterleidingsstelsel, de residentie voor de heerser, de onderkomens voor de soldaten en het wachtpersoneel alsmede magazijnen en depots voor wapens en levensmiddelen.

Op de vlakte voor de tempel wordt elk jaar in juni het zonnefeest opgevoerd, waarbij de traditionele Inca-ceremonies terug opleven.

Sacsayhuaman gold als oninneembaar, maar viel toch bij de eerste aanval van de Spanjaarden.

Vanop de ruïnes van Sacsayhuaman lijkt Cuzco een roodbruine zee van daken in een weids keteldal. De tot nog toe weinige moderne gebouwen hebben het buitengewoon homogene stadsbeeld niet aangetast. Er is het hoofdplein, smalle straatjes, talrijke markten en veel kleine winkels.

Ik melde het al bij Sacsayhuaman dat de Spanjaarden er nooit in slaagden om de muren die de inca's bouwden volledig te slopen. In het centrum bouwden ze dan maar hun eigen gebouwen bovenop de oorspronkelijke muren. Zo vindt men door een aardbeving in 1950 dat de Incatempel **Coricancha** de basis was van de **Santo Domingo kerk, de tempel van de zonnegod "Inti"**. De Coricancha of de zonnetempel, was destijds werkelijk overladen met goud, zilver, juwelen en edelstenen; nu zijn echter alleen nog stenen te zien. De Spaanse veroveraars hebben alles wat niet spijkervast zat, in staven omgesmolten of – zoals de prachtige verengewaden – verbrand.

Het geloof van de Inca's draaide om de zonnegod Inti en Pachamama, de godin van de aarde. De zonnecultus was in het dagelijks leven van zowel de adel als de gewone man bijzonder belangrijk. In het hele land werden zonnetempels gebouwd, waarvan deze in Cuzco het meeste aanzien had.

Deze tempel was zonder specie opgebouwd uit perfect op elkaar aansluitende, zo glad als marmer gepolijste steenblokken uit andesiet en had de vorm van een afgeknotte piramide. De ingangen zijn trapezoïdevormig.

In de Coricancha werden de mummies van verschillende Inca's bewaard. Gehuld in kostbare klending en overladen met sierraden werden ze in processies aan het volk getoond. De Coricancha-tempel was ook een centrum voor religieuze coremonien en diende als observatorium voor de astrologen van de Inca's.

Na de lunch in het hotel is er tijd voor bezoek aan het centrum van Cuzco.

Centraal in de stad is er de **Plaza de Armas**, het uitgestrekte wapenplein. Het centrum van de stad, en voor de indianen het centrum van de wereld. Cuzco was ooit de belangrijkste plaats van het Incarijk en werd in 1438 na Chr. de hoofdstad van de Inca's onder koning Paracuti. Alle hoofdwegen van het rijk kwamen hier samen.

De Spanjaarden zorgden met hun koloniale architectuur in de 16de en 17de eeuw, met extravagante barokke kerken, sierlijke houten balkons en met hooggewelven onverdekte promenades langs alle vier de zijden van het centrale plein, voor een ander uitzicht van het centrum.

Overdag wemelt het hier van de jonge schoenpoetsers, oude – alleen **Quechua** sprekende – indiaanse vrouwen en indiaanse meisjes, die proberen om loten, wollen armbanden (pulseras), pullovers en mutsen van alpaca wol aan bezoekers van de stad te verkopen.

Verscheidene gezellige cafés, reisbureaus, geldwisselkantoren en souvenirsshops zijn gevestigd op de benedenverdiepingen van de gebouwen rond het plein.

De smalle straatjes vanaf de Plaza de Armas klimmen allen steil omhoog in alle richtingen. Na iedere bocht liggen er architectonische juweeltjes: de **Kathedraal** en de **Kerk La Compana aan de Plaza**, de eeuwenoude Incamuren in de **Hatunrumiyocstraat** en de kleine verscholen Spaanse binnenplaatsen in de buitenwijken, waarop met geraniums behangen balkons uitkijken.

In elke straat in het centrum zijn ambachtelijke winkeltjes waar ze handgemaakte goederen verkopen – weefsels, hoeden, muziekinstrumenten, aardewerk en de alomtegenwoordige truien gemaakt uit alpaca wol.

In een plaatselijk restaurant (Tunupa) op het wapenplein, nemen we het avondmaal, met opvoering van peruaanse live muziek en dans.

Dag 11 : Cuzco - Urubamba

Ontbijt. Deze ochtend brengt de bus ons naar de hoogvlakte die boven de **Urubambavallei** uitrijst, **Chinchero**. Op een hoogte van 3760m heb je er een mooi uitzicht op schitterende uitzichten met besneeuwde bergtoppen.

Het mooie uitzicht was ook voor verschillende Inca's aanleiding om in Chinchero een zomerverblijf te verstigen. Het Andesplaatsje is met eeuwenoude huizen, zijn dorpskerk en zijn traditioneel geklede bewoners het meest oorspronkelijke dorp van het gebied. De vlakbij gelegen Incaopgravingen met hun talrijke terrassen bewijzen nog eens het vakmanschap van de Incasteenhouders: sommige rotsen zijn uitgehakt in de vorm van stoelen en trappen. Op het dorpsplein staat tegenwoordig nog een dikke Incamuur met 10 trapeziumvormige nissen en zelfs de dorpskerk staat op oude Incafundamenten.

Maar we kwamen vooral voor de bonte en levendige zondagsmarkt.

Van heinde en ver komt de lokale bevolking naar de kleurrijke markt van Chincheros. Traditioneel wordt hier nog steeds aan ruilhandel gedaan, terwijl men geniet van een glaasje 'chica', het zelfgestookte vuurwater. De indianen kopen hier de prachtig gekleurde strengen alpaca wol om hun kunstige sjaals te weven.

Wilde bloemen prijken naast de vele soorten aardappels en groenten, die in de vruchtbare valleien geoogst worden.

We trekken verder naar **Maras**. We verlaten de bus om uiteindelijk een trip te voet aan te vatten.

Het was een prachtige tocht, niet 't minst doordat we afdaalden, wat op deze hoogte de meesten toch altijd wat beter afgaat. Bergafwaarts dus, langs een heel mooi pad, naar de **zoutpannen van Maras**. De zoutpannen, die gevoed worden door een heel klein stroompje uit de berg erachter, stammen nog uit de Incatijd en kennelijk is er sindsdien niet veel veranderd in de werkwijze.

We komen steeds dichterbij we het oogverblindende wit van de ontelbare zoutterrassen. Sinds het pre-Incatijdperk wordt de zouthoudende bron bovenaan de vallei afgeleid naar ondiepe bassins, die uit de bergrug gegraven werden, zodat ze langzamerhand de hele bergrug bestrijken.

De zoutpannen zijn nu eigendom van Indiaanse families. Onze gids vertelde, dat ze voor een zak zout van 50 kg van goede kwaliteit 3 sol (iets meer dan een euro) krijgen, voor een zak van dezelfde grootte van mindere kwaliteit ontvangen ze 2 sol. Wat hun een jaarinkomen van 7000 oude belgische franken opleverd ! Dat lijken voor Peru schandalig lage prijzen, want veel zakken van 50 kg zijn er per week niet te vullen. De families zijn afhankelijk van de grote zoutmaatschappijen uit de stad en zelf bezitten ze niet de kennis voor een goede exploitatie. Het zout wordt losgemaakt met de blote voeten. Er komen wel wat toeristen naar de zoutpannen. Het ligt voor de hand dat het inkomen zich wel in die richting zal verplaatsen. In de streek wordt immers evenveel betaald voor een foto van een Indiaan in traditionele klederdracht. Er werd wel gevraagd of we de Indianen, als dank voor het bezoeken van de zoutpannen, wat wilden geven, maar dat hoefde zelfs geen geld te zijn.

Langs de vijfduizend bekkens dalen we verder af naar de **Urubambarivier**. (voor de lunch)

De namiddag is vrij, waarop men het hotel kan ontdekken, wat rusten, of met de gids nog een stevige wandeling ondernemen in de omgeving ervan.

Overnachting in het POSADA DEL INCA hotel.

Dag 12 : Urubamba (& omgeving)

Na het ontbijt rijden we met de bus naar **Pisac**, een typisch indianendorp. Het eerste dorp van het heilig dal van de Inca's, op een hoogte van ruim 2600m en daardoor 600m lager dan Cuzco. Het heeft hierdoor een aangenamer klimaat. Door het dal stroomt de **Rio Urubamba**, een van de bronrivieren van de Amazone, die voor voldoende water zorgt om de akkers te bevoeien.

Alle ten tijde van de Inca's werden de oevers en heuvels gebruikt voor de verbouwing van aardappelen, maïs en andere groenten, en het vormt de voorraadschuur van Cuzco. Tegen de heuvels zijn duidelijk talloze terrassen te zien die uit de Incaperiode dateren. Deze dienden voor landbouw.

Niet ver van de top van de heuvel verwijderd bevindt zich een **tempelcomplex**. De klim ernaartoe vergt soms enige behendigheid. Lonend is het echter wel, tijdens de wandeling (die voornamelijk toch nog bergafwaarts is) is er het indrukwekkend uitzicht op de terrassen. De weg loopt over de oude Incawegen. Door de trek naar de steden, zo'n 20 jaar geleden, wonen hier niet meer voldoende boeren om alle grond te bewerken.

De zeer goedbewaarde **citadel**, bestaat zelf uit verschillende heiligdommen, gerestaureerde baden en graven. In het centrum staat de Intihuatana, de plek waar de zonneverering plaatst vond.

De stenen in de muren van de woonhuizen en de tempels zijn ook hier zorgvuldig gepolijst en nauwkeurig aangebracht; vaak hebben de muren een soort kraagsteen, die dient als steunpunt voor een hefboom.

Nog even uitrusten doen we dan in het indianen dorp Pisac zelf van onze toch 2uur durende wandeling.

Voor de lunch worden we overgebracht naar SONESTA LA POSADA DEL INCA hotel in Yucay.

Na de middag ondernemen we alweer een tocht naar de heilige vallei, dit keer naar **Ollantaytambo** ten noordwesten van Cuzco. We bezoeken er, wat had je gedacht : de **ruïnes van Ollantaytambo**. Dit massieve vestigingscomplex, van waaruit de Inca's het Urubambadal aan de noordkant tegen wilde oerwoudstammen verdedigden, was bovendien een Incaheiligtom, waar de Inca's in tempels (op het hoogste van de vele terrassen) de harten van hun vorsten begroeven. Het gehele complex bestaat uit een woonkwartier en een geweldige Pucara, waarvan de terrassen eng tegen een berghelling aanleunen. De reusachtige stenenblokken zijn afkomstig uit de op 6km afstand liggende steengroeve van **Cacha-cata**. De terrassen deden dienst als akker voor de tempelcitadel, die hoog boven het dorp uitrijst en enkel te bereiken is langs bijzonder indrukwekkende trappenreeksen. Na beklimming van het complex, al dan niet met zuurstof tekort, krijg je op het hoogste punt een prachtig panorama over het dal.

Verder lopen we nog even binnen in het dorp zelf. Hier is de tijd letterlijk blijven stilstaan. De bewoners leven nog volgens aloude Incatradities. Met de bus keren we terug naar het hotel in **Yucay** voor de overnachting.

Dag 13 : Urubamba – Machu Picchu

Na een vroeg ontbijt (om 5u s' morgens) vertrekken we naar **Machu Picchu**, de meest legendarische stad van Zuid-Amerika en waarschijnlijk het hoogtepunt van deze reis.

De trein stopt niet altijd in een station, het kan ook gewoon langs de weg zijn, het is dus gokken waar de trein even halt houdt.

Maar we hebben geluk... de zetels zijn genummerd en er dient vooraf te worden gereserveerd, de andere groep die eveneens met de eerste trein zou meegaan, is te laat en daardoor hebben we het treintje voor ons alleen.

Machu Picchu is immers maar op 2 manieren te bereiken : te voet, maar dan moet je wel 3 tot 5 dagen rekenen over een niet al te best Inca pad ,of zoals wij met de trein vanuit Ollantaytambo.

De spectaculaire route kronkelt langs de steeds wilder wordende Urubamba rivier.

Uiteindelijk komen we aan in **Aguas Calientes**, een eindstation voor de trein.

We haasten ons naar het startpunt waar witte bussen de toeristen in een rit van 20 minuten 400m bergopwaards brengen tot bij **Machu Picchu**. De onverharde weg zit vol haarspelbochten en is wel 8km lang.

Zo'n 2000 bezoekers worden naar boven gebracht per dag, waarvan een 500 rugzak toeristen zijn.

Uiteindelijk is het dan zover. Met hooggespannen verwachtingen staan we aan de ingang. Net Sinterklaasmorgen: Machu Picchu is immers het hoogtepunt van onze reis naar Peru. Wij zijn ook nog net de toeristenstroom voor, al lijkt het anders, de meeste toeristen komen om ongeveer 10 uur 's morgens aan met de trein; in Aguas Calientes..

Machu Picchu, wat "grote berg" betekent in het Q'uetcha, is in 1911 herontdekt door **Hiram Bingham**, die op zoek was naar **Vilcabamba** (een geheimzinnige stad in de jungle in het noorden van Cuzco, beschreven door de Spaanse kroniekschrijvers) en dacht het op deze plaats gevonden te hebben. Dat klopte achteraf niet: Vilcabamba ligt ergens anders. Die plaats is nog steeds volstrekt onbereikbaar, tenzij je een echte expeditie door het oerwoud op touw zet.

Machu Picchu is indertijd niet gevonden door de Spanjaarden, wat verklaart dat de stad nog zo intact gebleven is. Er bestaan theorieën dat de Inca's de plaats voor de Spanjaarden verborgen wisten te houden, maar waarschijnlijker is, dat de Inca's ten tijde van de komst van de Conquistadores de stad ook niet meer kenden. De plaats is namelijk in de 15e eeuw verlaten, de reden daarvoor is onbekend. De Inca's gaven de Spanjaarden alle mogelijke informatie; men neemt daarom aan dat de Inca's zelf het bestaan van Machu Picchu vergeten waren.

Wat de functie van de plaats is geweest, is al even onduidelijk. Volgens sommigen is het een zomerverblijf van de Inca Koning Pachacutec geweest, dat na zijn dood niet meer gebruikt werd, anderen houden het voor een gewone stad, die om onbekende redenen verlaten werd. Maar meest waarschijnlijk was het voor de invasie van de Spanjaarden een heilig oord, waar meer dan 500 gelovigen tot bezinning konden komen door hun zonnegod Inti te aanbidden.

Deze citadel, die door haar strategische ligging de bergengtes van de Urumbambarivier overheerst, kent eigenaardig genoeg geen verdedigende wallen. Samengepakt op de top van de berg (zo'n 2360m hoog) vinden we meer dan 200 tempels, residenties en opslagplaatsen. Alle werden zo opgetrokken in de meticulous bouwstijl die de Inca's eigen was. Nog steeds straalt de site een mysterieuze sfeer uit.

Het meest zijn we onder de indruk van de ligging. De plaats ligt zo verschrikkelijk mooi, op een plateau, met die hoge groene bergen er omheen - om uren naar te kijken.

De plaats is zelf een beetje te goed onderhouden, met fraai geschoren gras, gereconstrueerde gebouwen en wat lama's voor op de foto (?) Maar het geheel is toch wel erg indrukwekkend.

Voor de afstammelingen van de Andes-beschavingen is Machu Picchu nog steeds een bron van trots en eigenheid, een getuige van een geschiedenis en cultuur die door de buitenlandse veroveraars niet kon worden uitgewist.

Een granieten trap met 150 treden deelde de stad in tweeën en was tegelijkertijd de belangrijkste verkeersweg, die het Heilig Plein verbond met het hoogste punt in de stad, het Intihuatana. Een netwerk van steile straten, die om al te steile stijgingen te vermijden bijna allemaal van treden waren voorzien, vormde de verbinding tussen de stadsdelen en de huizengroepen.

Machu Picchu is omgeven door een uitgebreid geheel van terrassen die voor de landbouw benut werden. Ze vergrootten niet alleen de cultuuroppervlaktes voor de landbouw, maar verhinderen ook het wegstromen van het voor de landbouw nodige water.

Op het hoogste punt van Machu Picchu staat het uit massieve rots uitgehouwen **Intihuatana** oftewel de plaats die de zon vasthoudt. De viervlakkige zuil in het midden dient als staf die de schaduw werpt. Aan de hand van de lengte van de schaduw berekende de Inka's de zonnestand, het tijdstip, het jaargetijde, en nog tal van andere zaken.

De **zonnetempel** is het hoofdgebouw van de zogenaamde militaire groep, die het zuidoostelijke deel van het woonkwartier in beslag neemt. Het bouwwerk, dat vermoedelijk niet overdekt was, omsluit met een halfcirkelvormige muur de top van een gladgeslepen rots, die als altaar voor erediensten voor de zon diende. De ronde tempel heeft ook een raam waardoor de ochtenzon tijdens de juni-zonnewende, (=het ogenblik waarop de zon terugkeert op haar schijnbare baan) naar binnen kan schijnen; de stralen vallen dan precies op een lijn die in een heilige rots is gegrift.

Doordat er in Machu Picchu in totaal 200 woonhuizen staan, gaan antropologen er tegenwoordig van uit dat de 'Stad in de Wolken' ca. 400 inwoners had. Sommige schattingen gaan echter van het tien- tot twintigvoudige van dit aantal uit, aangezien er op de landbouwterrassen beduidend meer kon worden geproduceerd.

Via een stijl trap omlaag komen we uit op de **Tempel van de Condor**. Een diepe holle ruimte die door muren en nissen wordt gevormd. De naam van de tempel slaat op de vorm van de condor die op de vlakke steen in de grond werd gekrast.

De kleine grot die boven de condortempel ligt heet **Intimachay** en was een observatorium van waaruit de zonsopgang in december werd waargenomen. Aan de voorkant van de grot is er een raam. Door dit raam valt het licht van de opkomende zon in de tiendagen rond de zonnewende in december, het schijnt precies op de achtermuur van de grot

Na dit uitgebreid bezoek en een late lunch nemen we onze intrek in het verderop gelegen MACHU PICCHU PUEBLO hotel in Aguas Calientes. We bevinden ons aan de poort van de **Amazon**, en dat is duidelijk aan de begroeiing te merken.

Het klimaat is er tropisch, de junglevegetatie overvloedig. Avondmaal en overnachting eveneens in het hotel.

Dag 14 : Machu Picchu - Cuzco

Na een alweer vroeg ontbijt (6u s' morgens deze keer) haasten we ons met een deel van de groep tot bij het vertrek punt van de bussen om nogmaals **Machu Picchu** te bezoeken. Om 7 à 7:30u vertrekken we al met één van de eerste bussen. Deze keer zullen de toeristen met heel wat minder zijn als we boven aankomen.

Maar we zijn deze keer gekomen om een stuk van het "**Inca Trail**" af te leggen vertrekkende vanuit Machu Picchu naar de **Zonnepoort** en terug. De poort waardoor de meeste rugzak toeristen Macchu Picchu bereiken na een dagen lange trektocht over het Inca Trail vanuit Ollantaytambo.

Voor ons was het een steile klimpartij waarop je steeds weer de juiste balans moest weten te vinden. Je kon het moeilijk een wandeling noemen. De ijle lucht (waardoor je makkelijk met zuurstof tekort te kampen hebt) en ook de slechte fysieke conditie dwingde ons meermaals tot rustpauzes, waardoor we na bijna 2 uur uiteindelijk de Zonnepoort bereikten. Veel trekkers waren we niet tegengekomen. Misschien waren die nog vroeger opgestaan?

Maar het uitzicht was mooier dan we hadden kunnen voorstellen. Het bloed, zweet en zere kuiten over waard. Alleen de iets overrijverige steekvliegjes waren er soms te veel aan. De weg terug, bergafwaarts ging heel wat vlotter.

Lunch nemen we nog in het net buiten ons hotel gelegen "**Café Inkaterra**" en we zijn klaar om de terugreis aan te vatten. Richting Cuzco. Eerst met het treintje en daarna stappen we over in **Ollantaytambo** op de bus richting Cuzco.

Bij aankomst nemen we onze intrek in het NOVOTEL hotel.

Dag 15 : Cuzco (stad)

Vandaag is een vrije dag in het kleurrijke en levendige Cuzco, wellicht tijd genoeg om op soevenier jacht te gaan.

Er wordt al vollop gerepeteerd voor de nationale feestdag van 28 juli. Alles moet goed voorbereid zijn.

De **Plaza de Armas** weet de toerist altijd wel te boeien. In elke straat in het centrum zijn er trouwens ambachtelijke winkeltjes waar handgemaakte goederen worden verkocht. Weefsels, hoeden, muziekinstrumenten uit de Andes, aardewerk en de alomtegenwoordige truien gemaakt van alpaca wol. De alpaca is een dikbehaard familielid van de lama, het plaatselijke pakkier en leverancier van vlees.

De twaalfhoekige steen in de muur van het **Hatunrumiyoc** is een deel van het muurwerk, schitterend door haar grootsheid en precisie. De muren van het **Acllahuasi** oftewel het klooster van de zonnemaagden met de regelmatig ingepaste stenen uit andesiet is een van de mooiste voorbeelden van de bouwkunst van de Inca's. Het zonder specie opgetrokken muurwerk is alles wat van het beroemde gebouw is overgebleven.

Het hart van de wijk **San Blas** wordt gevormd door de **Iglesia San Blas**, een eenvoudige adobe kerkje.

Maar San Blas is vooral een kunstenaarswijk, met prachtige kunstnijverheidswinkels, galeries en schilderstudio's, een wandeling door de smalle straatjes is een must, maar vergeet vooral je Visa-card niet.

Avondmalen en overnachting in het hotel.

Dag 16 : Cuzco - Puno

Na het ontbijt gaan we om 7u s' morgens met de bus op weg naar **Puno**. Aanvankelijk rijden we voorbij enkele typische dorpjes. Elk dorp, hoe klein ook, beschikt over een centraal plein waar ouderen op een bankje in de schaduw zitten te rusten en kinderen in hun onberispelijke schooluniformen rondsletteren.

Na een uurtje stoppen we even in **Urcos**. Volgens onze gids vond hier de onafhankelijkheid zijn oorsprong. Maar voor ons is het een plaats waar we nog het echte Peruaanse leven kunnen aanschouwen, we lijken hier wel de enige toeristen.

Om 10uur houden we nog een plaspaauze in een busterminal. Locals mogen er niet in, de verkopers in de omliggende straten proberen hun waar kwijt te raken door de afsluiting.

Geleidelijk wordt het landschap desolater en bergachtiger. De bergen worden kleiner, maar dat is eigenlijk gezichtsbedrog, het zijn de dalen die hoger worden.

De **Altiplano**, een hoogvlakte op 4000 meter, is in het zuiden van Peru. Het hoogland heeft een hooggebergte klimaat. De regentijd valt in de zomer (november-februari) en de droge tijd in de winter (nu dus) met warme dagen en vrieskoude nachten.

We volgen steeds de Urubamba-rivier en het treinspoor naar Puno.

Bij de Altiplano overheersten twee kleuren: bruin en blauw. Bruin door het gras en de schaarse adobe huizen en -muren, blauw door de lucht. Alles boven de boomgrens, dus vrijwel geen boom te zien. Met lama's, alpaca's, geiten, schapen, dorpjes, fabrieken en heel vaak helemaal niets.

Op 4300m hoogte houden we een picknick. Het uitzicht is er ongelooflijk prachtig, maar de hevige wind en de koude temperatuur, was andere koek.

Heeft iedereen zijn appel gehad ? Dan kunnen we verder.

Er wordt nog enkele keren gestopt om de voorbereiding gade te slaan voor de nationale feestdag. Allé da kan na ni hé.

In **Juliaca**, 47 km voor Puno, rijden we dwars door de stad, maar volgens de gids woont hier alleen maar gespuis en dieven en mogen we de bus in geen geval verlaten. Zelfs andere Peruanen mijden deze plaats. Spijtig want hier zouden we toch heel wat koopjes kunnen doen.

Uiteindelijk komen we aan in **Puno** en het **Titicacameer**. In Puno was wel ongewoon druk, dus moesten we nog even geduld oefenen voor we het Titicacameer echt bereikten.

We ondernemen een enige boottocht naar de vlottende eilanden van de **Uro's**.

Het hart van de Altiplano wordt door dit meer gevormd op een hoogte van 3822m boven de zeespiegel en als het hoogstgelegene bevaarbare meer ter wereld aanschouwd. Maar eigenlijk is het Lago Junin in de Peruaanse centrale Andes, het hoogst bevaarbare op een hoogte van 4000 m. Maar met zijn oppervlakte van 8300 km² (een kwart van België) is het Titicacameer wel het grootste meer ter wereld boven de 2000m en zelfs het grootste meer van heel Zuid-Amerika. Het is zo'n 194 km lang, 65km breed en 300m diep.

Het meer wordt door Peru en Bolivia gedeeld. "Titi" is van Peru en "Coca" van Bolivia.

De drijvende eilanden in de Punobaai worden bewoond door de **Uro-indianen**. Zondermeer dé belangrijkste toeristische attractie in de omgeving van Puno. Deze indianen zijn afstammelingen van de oorspronkelijke bewoners en leven hier in volle harmonie met het meer. Uit traditie geloofden ze zwart bloed te hebben en daardoor niet alleen bestand te zijn tegen de koude op deze grote hoogte, maar zelfs tegen verdrinking. Ze leven op hun vlottende eilanden, gemaakt uit aan elkaar gevlochten rieten matten en vormen een gesloten gemeenschap met eigen voorzieningen.

Tegenwoordig leven ongeveer nog 350 Uro-indianen op ca. 80 eilanden.

De drijvende eilanden bestaan uit metersdikke lagen riet (*Scirpus totora*) dat steeds opnieuw moet worden vervangen, omdat de onderste laag in het koude water haar drijfvermogen verliest en lagnzaam maar zeker wegroet.

De eigenaardige bootjes (balsas) in de vorm van kano's, worden van datzelfde riet gemaakt en gaan gemiddeld 6 tot 12 maanden mee.

De Uro-indianen die tot tientallen jaren geleden uitsluitend van de vogel- en visvangst en het nuttigen van de verse totora-rietstengels leefden, verkopen tegenwoordig ook allerlei soeveniers, zoals kleine bootjes en poppen van totora-riet. De vrouwen weven ijverig bestikte kleurige dekens, wandkleding en doeken, vragen meestal geld voor foto's en laten hun schaars geklede kinderen met hun lekkere snotneuzen bij de gehaastige bezoekers om een wat geld bedelen.

De Uro's hebben het niet makkelijk om in deze onherbergzame omgeving te overleven. Chronische reuma, langdurige griep en verkoudheid leiden tot een lagere levensverwachting dan bij de overige bewoners van de Altiplano. Eenzijdig voedsel en het toenemend alcoholgebruik van de mannen en de vrouwen zijn andere negatieve aspecten. Ze zijn verschrikkelijk arm, de gemiddelde leeftijd is 35 jaar,

Het lopen op een rieteiland is een vreemde gewaarwording. Het riet en het water eronder veert rustig mee en geeft een beetje het gevoel van lopen over een waterbed. De bewoners leefden voornamelijk van de visvangst, maar inmiddels zijn de toeristen een grote bron van inkomsten geworden. Daarnaast heeft de vorige president van Peru, Fujimori, in een poging om ziertjes te winnen, de eilandbewoners zonnecellen geschonken. Wie echter denkt dat daarmee de indianen hun tradities en gewoonten kwijt zijn geraakt en je inmiddels een MacDonalds op elk eiland tegenkomt, heeft het mis. Zowel de indianen als het Peruviaanse Toeristen-bureaus weten heel goed dat het juist die tradities en gewoonten zijn die van de eilanden een grote trekpleister maken. Ze worden dan ook angstvallig bewaard.

Het meerwater zal binnenkort niet meer geschikt zijn als drinkwater. De toenemende vervuiling door de niet-gezuiverde lozing van het afvalwater van de stad Puno zijn daar niet vreemd aan. En de vissen zullen dan ook weg blijven.

Na dit bezoek worden we overgebracht naar het **LIBERTADOR ISLA ESTEVEZ** hotel , gelegen aan het Titicacameer. Avondmaal en overnachting.

Dag 17 : Puno - Lima

Na het ontbijt vertrekken we om 10:30 met de bus naar de Chullpas of **graftorens van Sillustani**, gelegen aan de oevers van het **Umayomeer**.

Maar eerst werpen we een blik op de stad Puno zelf. Ze is gelegen op 3828 m hoogte, teld als hoofdstad 100 000 inwoners en heeft de grootste haven aan het Titicacameer van de gelijknamige Peruaanse provincie.

De reis gaat verder naar Sillustani, zo'n 33km boven Puno. Op een schiereiland dat in het Umayomeer steekt bevinden zich op de heuvel stenen graftorens waarvan sommige 12m hoog zijn en een doorsnee hebben van 5m. Vijfhonderd jaar lang reeds trotseren ze de tijd en blijven ze even onverwoestbaar.

Gemummificeerde lichamen in gehurkte houding, gewikkeld in doeken, **Chullpas** genaamd, werden in deze torens begraven. In de grootste toren, waren de doden zelfs in 5 verdiepingen boven elkaar gestapeld.

De chullpas zijn pre-inca en worden toegeschreven aan de Colla indianen. Iedere chullpa was de grafkamer van een bepaalde adellijke familie, waar men met alle bezittingen begraven werd, met eten en drinken. Alle graven hebben de ingang naar het oosten en zijn opgebouwd uit zeer grote, afgeronde stenen, een chullpa is aan de onderkant smaller dan bovenaan. De helling waarover de stenen omhoog werden gebracht is er ook nog, evenals stenen met uitstulpingen voor houvast. De buitenmuren van de torens bestaan uit basalt- en trachietblokken, die op vakundige wijze bebeiteld en aan elkaar aangepast zijn, zoals ook bij de Incabouwwijze te zien is.

De torens werden echter niet allemaal voltooid. Bij sommige zie je nog de steigers en het vulmateriaal dat van bovenaf in de holle torens werd gestort.

Enkele stenen zijn aan de buitenkant versierd met gebeitelde figuren. Bijvoorbeeld een hagedis, het symbool van de dood. Alleen de komst van de Spaanse veroveraars hebben wederom een einde gemaakt aan een cultuur, en het gebruik van deze graftombes. Generaties grafschenders hebben de chullpas allang leeggeroofd, waardoor belangrijke aanwijzingen over de Colla-Cultuur voor de archeologen voor altijd verloren is gegaan.

Maar wat vooral opvalt, is dat het uitzicht er adembenemend en zeer rustgevend is.

Een bezoek aan een boerenhuis, waar een familie uit de Andes oude gewoonten laat zien, staat ook op het programma; keuken, verschillende soorten etenswaren, weven, malen van meel, landbewerken, de condorcereceremonie.

Hier zien we ook van dicht bij twee stiertjes boven op een huis, bijna alle huisjes worden met zo iets uitgerust op hun dakken, ter bescherming van de bewoners. Het hadden evengoed kerkjes kunnen zijn in aardewerk.

Verder transfer naar de luchthaven van Puno voor vertrek per regelmatige lijnvlucht van zo'n 1300km naar Lima. Bij aankomst worden we overgebracht naar het LOS DELFINES hotel. Avondmaal en overnachting in het hotel.

Dag 18 : Lima - Amsterdam

Om 10:30 vertrekken we voor een bezoek aan het "**Larco Herrera museum**". Een particulier museum in de wijk **Pueblo Libre** dat zich heeft toegelegd op pre-columbiaanse keramiek. Een blik in de grote expositie zalen geeft de bezoeker al direct een idee van de onvoorstelbare verzameling van keramiekstukken. De zonen van Larco Herrera baten het museum nu uit. In de stockhausen & pottery zaal 11 bevinden zich makkelijk 40 000 stuks potten van Mochica's, Chimu en andere pre-Inca of Inca volkeren.

Alles komt echter uit de grond uit het noorden van Peru en behoort tot de privé verzameling van Larco Herrera.

Door het goede klimaat is alles ook zo goed bewaard gebleven. Alhoewel er ook misvormde kruiken of potten bij zijn, door klimaatwijzigingen, te hoge of te lage temperaturen. Er mocht echter maar in 2 zalen worden gefilmd. De Mochica pottery zaal 11 en de 2de zaal waar nu een tijdelijke tentoonstelling was ondergebracht van "Metaal en ceremonies".

Er is dan nog de Stones Hall, de Pottery Hall, de Metal Hall, een Textile Hall en zelfs een Gold & Jewellery hall.

Het meest verbazende van de Inca en pre-Inca beschaving - zo'n twintig eeuwen Andes-kultuur - is wel het feit dat de schrijfkunst haar totaal onbekend was. Sinds 700 jaar voor onze tijdrekening kon de gedachte in Zuid-Amerika slechts op de mondelinge overlevering rekenen. Een wereld zonder boek.

Dit verklaart ongetwijfeld de buitengewone ontwikkeling die de pottenbakkerskunst in de 3de eeuw gekend heeft. De Mochica-, Chimu- en later de Inca-pottenbakkers bezaten in de toppen van hun vingers de behendigheid om hun leefwereld in de meest eenvoudige voorwerpen en met de nauwkeurigheid van kalligrafen te vereeuwigen. De pottenbakkers beschreven dus de dagelijkse geschiedenis van hun land op hun kruiken en potten.

Op zoek naar rijkdommen kwamen de Spanjaarden naar Amerika. Met hun superieure wapens en schrikaanjagende paarden waren de Spanjaarden in staat een overmacht van inheemse troepen te verslaan.

Ze hebben niet alleen de top van de Incaïarchie geheel uitgeroeid, ze hebben ook het land leeggeplunderd. Men shat de waarde van de naar Spanje weggevoerde Inca-schatten op meerder miljarden oude Belgische frankes. Peru voorzag Europe nog tal van eeuwen van edele metalen. Voor de bewoners van de Oude Wereld werd het land der Inca's synoniem van fabelachtige rijkdommen.

De Spanjaarden hebben echter uitsluitend gerapporteerd over de culturen die ze onderwierpen. Ze wisten niet beter. De archeologie heeft vanaf het einde van de negentiende eeuw een caleidoscoop aan culturen (pre-inca) blootgelegd die aan de Inca's voorafging.

Afscheidslunch in een lokaal restaurant : **El Senorio de Sulca**. Locale specialiteiten gegarandeerd.

In de late namiddag bezoeken we nog een ander levenswerk van onze Gids : "**Christian Brotherhood of ill People**" in één van de wijken van Lima. Een opvang & rehabiliteringscentrum voor polio-slachtoffers. Kinderen uit kansarme gebieden worden geholpen en uit hun isolement gehaald, verder begeleid naar zelfstandigheid; tot volwaardige medeburgers. 1/8 in Peru leid aan de ziekte. Op een bevolking van 27 miljoen waarvan 10 miljoen in Lima kan dat tellen. Een kleine 3,4 miljoen dus.

Protesen worden via het Nederlandse Juliana fonds gesponsored en soms wordt ook achteraf adoptie bij pleeggezinnen overwogen om niet terug in armoede en isolement te vallen. Ook de vlaamse regering steunt dit humanitair initiatief.

Na dit bezoek worden we overgebracht naar de luchthaven voor een vertrek per rechtstreekse lijnvlucht van KLM naar Amsterdam.

Dag 19 : Amsterdam - Brussel

In de loop van de namiddag aankomst in de luchthaven van Amsterdam en aansluitend vertrek per lijnvlucht van KLM naar de luchthaven van Brussel Nationaal.

***** THE END *****

Bibliografie :

Reisprogramma Anders dan Anders 2003

Reisgids/begeleider (AdA) Karel

Kosmos Reisgids : Trail & Trekking, Zuid-Amerika 2000 (handboek voor de avontuurlijke wereldreiziger)

Peru, LandenReeks van Jan Willem Le Grand 1998

Elmar Reishandboek Peru door Arno Luft 2001

De erfenis van de Inca's (Zonen van de Zon & Dochters van de Maan) door E.K.de Bock (Snoeck-Ducaja & zoon 1992)

De beschaving van de Inka's, Atrium Cultuurgidsen, Francesco Ricciu 1989

Ecuador, Peru, Bolivia, Dominicus Reeks 1991

De Inca's : volk van smart (BP Belgium n.v. review Juli 1962)

Peru, Nelles Guide uitgave 2000 2de druk

Atlas voor de reiziger, uitgave 1999 (door Schuyt en Co, Haarlem)

De Inca's, Het rijk en de voorouders, National Geographic magazine uitgave mei 2002

Video reportage National Geographic : mysteries of peru (2000)

<http://home.hetnet.nl/~frietje/huareotab.html>

<http://home.hetnet.nl/~frietje/chavtab.html>

<http://www.onze.reisverhalen.net/perlim.html>

<http://www.infoperu.com/peru/ned/arequipa.html>

<http://home.hetnet.nl/~frietje/chintab.html>

<http://home.hetnet.nl/~frietje/machutab.html>

<http://home.hetnet.nl/~frietje/treintab.html>

<http://home.hetnet.nl/~frietje/urustab.html>

<http://www.fox.nl/reisverslagen.asp?TravelReportId=160&destinationID=5456>

<http://www.fox.nl/reisverslagen.asp?TravelReportId=290&destinationID=5456>